

KJAK

Láturverjar fólkapensionistana

Frank Davidsen

Ein veit ikki, um ein skal flenna ella gráta, nú politikarar úr Sambandsflokkinum og Fólkaflokkinum royna at gera seg til látutverjar fyri fólkapensjónini. Tað vóru jú hesir somu flokkar, sum í 1957 ikki minni enn triggjar ferðir royndu at forkoma fólkapensjónini, tá hon enn var í egginum.

Triggjar ferðir legði Javnaðarflokkurin hetta vala uppskot fram á Løgting, men til fánýtis. Hvørja ferð varð glæsiligasta nýbrotið í føroyskari politiskari pensjónsøgu felt av báðum teimum stóru borgarligu flokkunum.

Eins og í dag ynsktu hesir báðir flokkar eisini tá eina samhaldsfasta fólkapensjón har piparið grør. Teir tvíhildu heldur um táverandi ellissentuna, ið var eitt neyðaregg og ein beinleiðis háan ímóti pensjonistunum samanbórið við ta slóðbrótandi fólkapensjónina, sum pensjonistarnir nú í samfull 60 ár hava notið gott av.

Nú royna so somu flokkar, ið hata samhaldsfesti, at gera seg til láturverjar fyri fólkapensjónini, samstundis sum teir av øllum alvi royna at sabotera neyðugar broytingar.

Eftir 60 ár er sjálvsagt neyðugt at gera tillagingar og broytingar hesum viðvíkjandi. Í 1958 vóru 15 fólk á arbeiðsmarknaðinum fyri hvønn pensjonist, men um nøkur ár vera bert fyra fólk á arbeiðsmarknaðinum fyri hvønn pensjonist. Harafturat er livistøðið munandi hækkað og livialdurin munandi hækkaður.

Tí krevst ein radikal broyting,

um pensjonistarnir ikki skulu verða sleptir uppá fjall í framtíðini.

Men í staðin fyri at síggja veruleikan í eyguni, gera teir borgarligu flokkarnir eins og strutsurin, ið

Tí rembingarnar vóru øgiligar í Fólkaflokkinum. Bara navnið Samhaldsfasti fekk spýggjuna upp í hálsin á teimum

stingur høvdið niður í sandin.

Samstundis royna teir allar politiskar snildir at sabotera pensjónsuppskotið. Tí teir síggja, at her vendist ikki aftur, og teir tí eru noyddir at viðurkenna, at teir hava sovið í tímanum.

Harafturat skulu vit minnst til, at Fólkaflokkurin í 2002 var við til at samtykkja, at partar av fólkapensjónini ikki skuldu pristalsregulerast frá tá av. Ein nýttist ikki at vera klókasta høvdið í flokkinum fyri at síggja, at fyri pensjonistarnar hevur tann broytingin havt stórar figgjargilar avleiðingar.

Stóri trupuleikin hjá nevndu flokkum við at Samhaldsfasti ætlandi skuldi vera bulurin í pensjónsskipanini er tann, at tá høvdu tær høgu inntøkurnar skula goldið munandi meira enn tey, sum hava tær lágu inntøkurnar.

Tað er veruliga orsøkin til, at báðir teir stóru borgarligu flokkarnir av øllum alvi royna at forkoma royndunum hjá Javnaðarflokkinum at gera bráneyðugar broytingar, sum skulu tryggja teimum, ið bert hava fólkapensjónina, eina munandi hækking av tøka peninginum at liva fyri, eins og skipanin verður figgjargila burðardyggi í framtíðini.

Tí trygdini borgar Javnaðarflokkurin fyri, eins og tað var sami flokkur, sum fyri 60 árum síðan legði lunnar undir fólkapensjónina hóast harða mótstøðu frá teimum flokkum, sum í dag royna at gera seg upp sum láturverjar fyri pensjonistunum.

Í oddagrein í Sosialinum 24. januar í ár stendur millum annað, sitat "Tryggingarstjórar vena seg eisini, nú uppskotið sigur, at privata pensjónin "bara" skal vera 12 prosent og ikki 15 prosent. Katastrofa halda teir.

Her er ætlanin at Samhaldsfasti skal styrkjast tilsvandi. Men tryggingarfeløg fáa einki úr Samhaldsfasta, sum letur alt til fólk. Har er einki umsitingargjald og eingin millumrokning og eingin annar, ið skal tjena uppá pensjónina. Fólk ið fær allar pengarnar. Vit kunna spyrja, hví ikki styrkja Samhaldsfasta enn meira? Og hví ikki lata fólksins pengar arbeiða í Føroyum? Pensjónin eigur ikki at vera eitt stríðsmál á tingi. Ósemjunar eru í veruleikanum kávalótir og symbolpolitikkur.

Takið tykkum saman og gerið eina virðiliga skipan - eins og teir kláraðu fyri 60 árum síðani" sitat enda.

Uttan ein samhaldsfastan politikk, ið tann føroyski Javnaðarflokkurin loysti úr lagdi fyri 60 árum síðan, hevði okkara samfelag ikki verið millum heimsins bestu vælferðarsamfeløg í dag. Sjálvsagt vilja tað vera ymisk viðurskipti, sum altíð kunna gerast betri.

Hinvegin, høvdu vit ført ein politikk seinastu áratíggjuni eftir fólkafloksleisti ella í samsvari við ráðaleysa afturhaldspoltikk, sum Sambandið nú við Bárði á Steig Nielsen á odda førir, so høvdu vit ikki havt tær vælferðartænastur, vit hava í dag.

Hvussu hevði stóðan verið, um Samhaldsfasti ikki var tøkur í dag? Og hvussu hevði verið, um eingin arbeiðsloysistrygging var í dag? Um Javnaðarflokkurin ikki var so sterkur politiskt árinum 1990-1994, so høvdu hvørki fólkapensjónin ella Samhaldsfasti verið á tí støði, sum hesar vælferðarveitingar eru á í dag.

At hesi fyri Javnaðarflokkin so týðandi málini skuldu fremjast saman við høggravenda Fólkaflokkinum, er lagnunar speisemi, og hevði verið óhugsandi í dag við Jørgen Niclasen sum formanni.

Eg havi sagt tað fyrr og kann endurtaka tað, at var Jógvan Sundstein ikki formaður í Fólkaflokkinum tá, hevði tað verið sera trupult fyri ikki at siga ógjørligt at fingið hesi fyri Javnaðarflokkin so týðandi mál lögð fram tíansheldur samtykt.

Til alla lukku hevði Javnaðarflokkurin ein sterkan formann í Atla Dam sála. Tí rembingarnar vóru øgiligar í Fólkaflokkinum.

Bara navnið Samhaldsfasti fekk spýggjuna upp í hálsin á teimum.

Men sum fyrr sagt, so var formaður Fólkafloksins liberalur og realistiskur í mun til politisku heykarnar í flokkinum tá. Eisini var kemiin millum hann og Atla Dam sera góð. Tí fekk Javnaðarflokkurin loyst upp fyri og samtykt tvey av størstu politisku sosial- og arbeiðsmarknaðarmálum í nýggjari politiskari søgu.

Sama skilið var, tá samráðast skuldi um ALS. Heykarnir í Fólkaflokkinum meintu, at 50 prosent var ivaleysa stórt gjald til tey arbeiðsleysu. Men aftur her var Fólkaflokkurin noyddur at góðtaka uppleggið frá Javnaðarflokkinum uppá 70 prosent av eini arbeiðaraløn.

Tað er tí vón mín, at veljarin gjøgnumskoðar politiska sjónleikin, ið formenn Sambandsfloksins og Fólkafloksins borðreiða við. Serliga í pensiónsmálinum.

Tað var Javnaðarflokkurin, sum borgaði fyri fólkapensjónini frá byrjan av, og sami flokkur er í dag ivaleysur um, at pensjonistarnir verða tapararnir, um tað nú aftaná 60 ár ikki verður gjørt nakað muna gott fyri at broyta skipanina.

Tí grundarlagið undir veitingunum og alt samfelagið er so nógv broytt hesi nógvu árin.

At alt ov lítið er gjørt til tess at nútímansgera fólkapensjónina, er helst orsøkin til, at okkara pensjonistar eru afturútsigldir figgjargila seinastu nógvu árin.

Tað leggja borgarligu flokkarnir vertin í.

Tí eigur Javnaðarflokkurin at halda fast um eftir samhaldsfestum leisti at gera broytingar til gagns fyri tey, sum hava lagt lunnar undir okkara vælferðarsamfelag.

undir Eysturríki, tí teir eru málsliga kúgaðir av italienarum.

Haðani fer Arge helst siglandi tvørtur um Adriatarhavið til krúttunnuna á Balkan, har stórt sæð øll londini hava aggressivar minnilutar, sum ikki vilja akta hvørki kroatiskt, serbiskt, slovenskt, make-donskt ella albanskt stýri. Tað er ein hurlivasi, sum sjálvt ein Magni kann hava ilt við at (upp)loysa.

Schweiz hava vit ikki nevnt, men har behøvist Magni ikki, tí teir málsligu minnilutarnir har trívast væl undir EINUM stýri. Teir vilja ikki vita av nakrari loysing! Man veit ikki, hvat "feilar" teimum!

Men so er tað Rumenien, sum hevur ein stóran og krevjandi ungarskan minniluta at stríðast við. Fyri ikki at nevna Slovakíið, sum hevur bæði ungarskar og aðrar minnilutar, sum krevja kvetting. Harafturat hava slovakkar ein veldugan minniluta av zigoyarum, sum glaða seg til ein føroyskan forðómsfrían uppløysingarmann. Teir hava annars ongan góðan havt higartil.

So eru tað schlesarar í Polen,

sum flestallir eru av týskari rót, men sum ikki hava hættað sær at brúkt týskt mál í meira enn tveir mansaldrar. Teir vilja elska Magna, hvis hann tekur hornatøk við Warszawa-stjórnina. Hon er annars tung og sera strævin at dansa við.

Ukraine við stórum russiskum minniluta er ein kókandi heksaketil, har sjálvt Magni má ansa sær, tí tað er eitt politiskt minufelt at hætta sær í holt við.

Í sjálvum Ruslandi eru eisini nógvir minnilutar, men tað verður for stórt yvirarbeiði hjá Magna, um hann einsamallur uppløysingarmaður skal fara og telva við Putin eisini, so fyríbils' má hann frelsa og loysa tann centrala og vestara partin av Europa.

Hetta projektið hjá Magna verður ikki biligt! Fyribils hevur tann danska stjórnin havt rætttiliga fitt av útreiðslum fyri Magnatiltakið í Kjøpinhavn. Har vóru tilkallaðir nógvir politistar, bæði í Kastrup, við Universitetið og við Fólkatíngið fyri at verja greipuna Puigmont & Arge. Fundir og vistarhald er heldur ikki ókeypiss, so republikanarin

Magni Arge og tann ábyrgdarleysi Eindarlistin hava mjólkað tann danska statin dúgliga hesa vikuna eftir klassiskari uppskrift. Lat tann danska statin betala fyri okkara politiska vitloysi.

Men Arge skal valla rokna við stórvegis figgjargligum stuðuli fyribils til uppløysing av restini av Europa.

Sjálvt um hann er tjóðveldismaður, noyðist hann nokk eftirhondini at venja seg við at skulla betala sínar egnu rokningar, um enn tað er sera sárt fyri eina superføroyska skuldareyv og republikanskan frelsara.

Uppgávan hjá Magna er enorm, møtimikil og alt for nógv fyri ein einstakan mann, men hann er stálsettur, so leingi hann fær danskarar at figgja ta geografisku sundurpettingina,

Hann gevst ikki, fyrr enn tær allarflestu bygdir í Europa hava fingið fullan suverænitet og sleppa heilt undan samstarvi við "kúgandi" grannar.

Er kommunan virkin og vakin eisini fyri sínar medborgarar?

Bozena Rasmussen

»Torshavnar Kommuna virkin og vakin!« stendur á kommunubygninginum í Steinatúni. Jú, Steinatún er vorðið sera snøgt, nýmótans og nýtiligt. MEN sigast má, at reyða bussskýlið, sum herfyri varð sett upp, misprýðir í alstóran mun. Tað hóska ikki her, og harumframt vendir tað skeivt, t.e. móti vestri, sum er ringasta ætt. Tað er avgjørt ein misskiljing at seta eitt skýli upp her. Eitt hugskot var heldur at seta tað upp á Hoyvíksvegnum yvir av heilsøluni hjá Poul Michelsen. Har hevði tað gjørt gagn, tí har er tørvur á tí.

Við Steinatúnshúsinum hevur Tórshavnar Kommuna fingið eina sera snøgga og stórsigna høll,

og vit fegnaðust øll, tí her skuldi eisini vera bíðisalur hjá teimum, sum koyra buss. Endiliga fingur vit okkurt! Og so væntaðu vit sjálvsagt, at soleiðis fór eisini at vera í framtíðini, tí vit, sum koyra buss í øllum veðri, hava tørv á einum bíðisali.

– Men bráðliga varð stongt, og ikki slapst inn aftan á kl. 18!

Hvør er orsøkin til tess?

Vit eru mong, sum undrast stórliga um hesa avgerð. Eingin hevur fingið nakra frágreiðing, men hurðarnar eru læstar eftir kl. 18, og vit mugu standauttanfyri sama, hvussu veðrið er. Tí spyrja vit:

Er kommunan virkin og vakin eisini fyri sínar medborgarar?

Vit, sum koyra við bussinum hvønn dag.